

Puhe 5.9.2026

Arvoisat vieraat, hyvät kiltalaiset, koulumme ystävät

PYK teki minusta rehtorin – ajatuksia – muistoja

Opiskelin Helsingin Jumpalla voimistelunopettajaksi ja kesällä -73 aloin hakea ensimmäistä työpaikkaani. Ranualle minut oli jo valittu, mutta eikö työtä löydy lähempää, kun Sirpa vaimokin sai töitä Tampereen postilla. Aloitti muuten alhaalta kun 1. tilinauhassa luki ”satunnaisen apulaisen sijainen”. Asuimme silloin Kalevassa.

Tamperelaisessa oli silloin kesällä -73 luettelo Tampereen ja lähikuntien yläkouluista ja lukioista. Ei kun puhelinkoppiin ja soittoja – viimeisiä kuntia oli Pälkäne – soitin ja rehtori Erkki Hylli omakotitalon työmaalta vastasi ja sanoi että ”kiva kun soitit - Itseasiassa meillä on tarvetta, pääsetkö tulemaan jo huomenna?” Seuraavana päivänä linja-autoon, Taustissa pois – harjun yli kävely ja Erkki oli Escortilla vastassa.

Syksyllä aloitin jumppamaikkana työt Helinän kollegana. Minut valittiin aluksi ½ vuodeksi kerrallaan legendaarisen Mauno Löfroosin sijaiseksi. Opetin liikuntaa ala-asteen 3. luokasta lukion viimeiseen, kansalaiskoulun poikiakin. Olihan se mukavaa, kun näki vuosien aikana työnsä vaikutusta. Pälkäne oli silloin vahva pikaluistinkunta. Luisteltiin, mutta tunneilla tehtiin paljon muutakin.

Vuodet kuluivat. Vuonna 1976 muutettiin sitten Tampereelta tuohon vanhan säästöpankin yläkertaan. Sain myös pysyvän viran liikunnan lehtorina. Sitten kevätkaudella -77 Erkki pyysi minut kerran kansliaan – onkohan jotain vakavaa? Sanoi sitten, että rehtorin työn lisäksi kunnan luottamustoimet vievät häneltä paljon aikaa – haluaisi vähän helpotusta. Kysyi sitten minulta, että halusinko ryhtyä yläasteen rehtoriksi ja hän puolestaan siirtyisi kouluumme opettajaksi. Jostain syystä lupasin. En muista miten asiat kunnassa menivät, mutta rehtori minust tuli! Opetin liikuntaa edelleen, mutta nyt vähemmän.

Kun aloitin yläasteen rehtorina, oli yläluokilla pari sataa oppilasta ja lukiossa noin 150. Opettajia oli talossa lukion kanssa runsaat 25 ja muita työntekijöitä vajaa 10.

Ei muuta kuin hommiin: lukujärjestys tehtiin nastataululla – jokaisella opella oli oma, erilainen nastansa. Kanslisti Arja sitten kirjoitti sanelusta puhtaaksi. Laadittiin myös työsuunnitelma ja keväällä vuosikertomus. Jos tuli pulmia, soitin lääninhallitukseen Aarre Kailanpäälle, joka aina auttoi.

Olihan opiskelun ohella koulussa paljon muutakin: luokkaretkiä, liikuntapäiviä, marjaretkiä, konsertteja - oopperan Jaakko Ryhänen ja Taru Valjakka olivat laulamassa, koulun suurjuhlat -81, joulujuhla joka päättyi poloneesiin, kevätjuhlat jne.

Koulumme opettajissa oli jo pitkään talossa olleita ja nuorempia opettajia. Koulumme oli hyvä ja pysyvä työpaikka. Tunsin, että koulussamme viihdyttiin. Tosissaan haluttiin päästä hyviin tuloksiin koko talossa. Yhteistyötä tehtiin kotien kanssa ja käynnistettiin uudelleen Koti ja koulu -yhdistys.

Suuri kiitos sinulle Erkki luottamuksesta ja avusta. Kiitos myös lukion rehtori Erkki Kahralle. Hänen aloitteestaan Italian opetusministerin vieraillessa Suomessa v. 1984 aloitettiin vuosikymmeniä jatkunut yhteistyö Italian Loveren lukion kanssa.

Erkki Niemi oli mukava vaksi, Suovan Liisa emännöi keittiössä, opilashuoneessa maistui kahvi ja berlininmunkki. Siistijät olivat mukavia, vaatimattomiakin. Joskus vaan hirvitti: oli loppukesän ikkunoiden siivous. Ajoin koululle ja eikös Linnea pessyt 3. kerroksen ikkunaa seisten ikkunalaudan ulkopuolella pitäen toisella kädellä pokasta kiinni – en uskaltanut sanoa mitään – tuli vaan vastaus, että ”tälleen me ollaan aina tehty”.

Nyt monia työtovereita ei ole enää joukossamme – he elävät kuitenkin vahvasti muistoissamme.

Vuodet kuluivat nopeaan. Viihdyin työssäni täällä Pälkäneellä, mutta oli aika uusiin haasteisiin. Syksystä -95 aloitin Emäkosken koulun rehtorina Nokialla ja v. 2001 Sahalahdella Sariolan koulussa. Olin saanut osaamisen täällä Pälkäneellä, mutta paljon opin uusissa kouluissakin.

Tavallisesti huhtikuussa olen ollut mukana pitämässä 9. luokille, kullekin erikseen, 75 minuutin mittaista oppituntia, aiheina mm. oma elämä, varuspalvelus, lotat ja veteraanit. Aina olen puhunut myöskin tästä koulusta ja sen historiasta, näyttänyt -60 luvun luokkakuvia, kolme 4. luokkaa, kaikissa yli 40 oppilasta – kuva kertoo paljon aikansa elämästä. Tuon ajan elämää appeni Lauri kuvasi osuvasti sanomalla että ”ei tässä mitään, kun Tammelan torilta saa ostaa mustaa makkaraa, sisällä on lämmistä ja telkkarista saa katsoa Beiton bleisiä”.

Koulun perustaminen 80 vuotta sitten oli koko kuntamme kehityksen perusta. Millainen olisi Pälkäne, jos täällä olisi vain peruskoulu? Lukio on ollut monelle mahdollisuus. Parasta kehua oli vaikka se, kun Virtasen Antero totesi että ikinä hänestä ei olisi tullut ylioppilasta eikä ekonomia, jos vähän huonommalla keskiarvolla ei olisi päässyt Pälkäneen lukioon.

Tämä on ollut kotikuntani ja täällä viihdyn. Olen ollut onnekas, kun pääsin kouluumme töihin ja sain valmiuksia tulevia työtehtäviä varten. Nimetkin ovat jääneet vahvasti muistiin. Jos en saanut unta en laskenut lampaita, vaan vaikka niitä noin 40 poikaa, joita valmensin koripallossa.

Vuosien varrella pohdin sitten enemmän omaa rehtoriuttani ja sen sisältöjä. Kun jäin eläkkeelle 2008, tunsin että jos olisin nuori niin nyt tämän homman osaisin. Ydinasia on se, että koulusssa on lasten ja aikuisten hyvä olla, kehittyä ja oppia. Koulun hyvänä toiminta-ajatuksena on vaikka tämä lause: ”Oman elämän arvokkuuden kokeminen on jokaisen koulupäivän tehtävä. Siinä hengessä kohdatkaamme toisemme.”

Vesa Mellavuo